

Nytt förslag till lag mot skatteflykt

Av assessorn Ove Sundvik

Inom budgetdepartementet har nyligen utarbetats promemorian Lag mot skatteflykt (Ds B 1978:6). Promemorian bygger till stor del på betänkandet "Allmän skatteflyktsklausul" (SOU 1975:77) som utarbetades av en arbetsgrupp inom företagsskatteberedningen och på den kritik av arbetsgruppens förslag som framkom vid den efterföljande remissbehandlingen.

Budgetdepartementets promemoria skall nu remissbehandlas, vilket innebär att ett beslut i denna lagstiftningsfråga kan fattas tidigast någon gång under slutet av år 1978. I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för förslaget.

I promemorian betonas inledningsvis att en skatteflyktsklausul måste utformas så att inte väsentliga rättssäkerhetsintressen åsidosätts. Bl a måste det krävas att den enskilde har rimliga möjligheter att förutse i vilka situationer den nya lagstiftningen kan komma att åberopas. En strävan har därför varit att ge klausulen en så preciserad utformning som möjligt. En viktig avgränsning är att förslaget är avsett att täcka endast de verkliga kringgåendefall.

Enligt förslaget skall följande förutsättningar vara uppfyllda för att en tillämpning av skatteflyktsklausulen skall komma ifråga. Den skattskyldige skall ha företagit en rättshandling, som ensam eller tillsammans med annan rättshandling i vilken han direkt eller indirekt medverkar, leder till inte oväsentligt lägre skatt än den närmast till hands liggande rättshandling som — bortsett från denna skatteförmån — skulle ha gett ett likvärdigt ekonomiskt resultat. Vidare krävs att skatteförmånen skall stå i strid med grunderna för den eller de skattebestämmelser som skulle komma i fråga, om den skattskyldige i stället hade företagit den nämnda närmast till hands liggande rättshandlingen. En ytterligare förutsättning är att det med hänsyn till omständigheterna måste kunna antas att skatteförmånen i allt väsentligt utgör vad den skattskyldige har avsett att uppnå med att företa rättshandlingen i stället för den rättshandling som har legat närmast till hands.

Har en skattedomstol med stöd av dessa regler funnit att skatteflykt föreligger skall rättshandlingen i fråga inte utgöra grund för beskattningen. I stället skall skatten eller taxeringen bestämmas på grundval av den närmast till hands liggande rättshandling som — bortsett från skatteför-

månen — skulle ha gett ett likvärdigt ekonomiskt resultat. Om denna regel inte går att tillämpa eller om den skulle leda till ett oskäligt resultat skall skattedomstolen bestämma taxeringen till ett skäligt belopp.

I förslaget har tillämpningsområdet för skatteflyktsbestämmelserna begränsats till den vanliga inkomst- och förmögenhetsbeskattningen samt till utskiftningsskatten och ersättningsskatten. För att de skattskyldiga på ett så tidigt stadium som möjligt skall kunna bedöma om klausulen är tillämplig på ett visst förfarande eller ej innehåller förslaget uttryckliga regler om att nuvarande bestämmelser om rätt till förhandsbesked i taxeringsfrågor — till skillnad mot vad som för närvarande är fallet — skall gälla även skatteflyktsfallen.

För att redan från början få en domstolsmässig prövning av skatteflyktsärendena skall enligt förslaget frågor som gäller tillämpningen av klausulen prövas i första instans av länsskatterätt. Om taxeringsnämnden skulle anse att klausulen är tillämplig på ett visst förfarande, skall nämnden anmäla detta hos skattechefen som sedan i sin tur har möjlighet att föra frågan vidare i länsskatterätten. Det bör också nämnas att förslaget innehåller särskilda bestämmelser som ger möjligheter för de skattskyldiga att erhålla anstånd med betalningen av sådan skatt som har påförts med stöd av skatteflyktsklausulen. Dessa anståndsbestämmelser är avsedda för sådana fall där saken är komplicerad eller där rättsfrågan bedöms som oviss.

Den föreslagna lagen skall enligt förslaget träda i kraft efter det att riksdagen har fattat beslut i ärendet. Bestämmelserna avses dock inte få tillämpas på rättshandling som har företagits före ikraftträdandet. I vart fall tills erfarenhet vunnits av hur den föreslagna lagstiftningen kommer att tillämpas av domstolarna bör enligt förslaget de specialregler mot skatteflykt som nu finns på olika håll inom skattelagstiftningen behållas.